

Сепалад

2

2021

6+

САБКУРА БУТТ

ISSN-0235-1366

ІАН ЗАМА

Іа тІаденад.
Ша ба корка,
Аго санна
Ву цо торка.

Везаш хул са
Балха аха,
Воаллаш санна
Когаш ваха.

ІАН СИГАЛЁ

Вай наькъо
Тахан шаьраче
Лоаман мехкаца хеттай.
Лоа делх –
Сигале вайна
Хьоарах худар де эттай.

ЛОА

Лоа дІадаккха
Арабаьннаб
Хьалла-Іоа,
ХІана аьлча
Лоа чудаьннад
Наьха коа.

Берий вхоллам

*Мархинавкъан Мадина,
Навсарера №9 йола ишкол, 5 кл.*

ГІАЛГІАЙ МОТТ

ГІалгІай мотт,
Са наьна мотт!
Аз дег тІара бувца
Наьна мотт!

Хьа хІара дош хоза да.
Ший мотт цабувцар эхь а да.
Ший мотт ховш хилар
Ираз да!

*Беканавкъан Альбина,
ТІой-Юртарча 1-ча ишколан
дешархо.*

Къоастой Юсуф, 7 шу

Баразгнавкъан Раяна, 8 шу

НАЬНА БУКЪ

Наьна-даьца йиІиг а йита, тика тІа яха хиннай цхьа кхалсаг. Из дІахайча, вІалла а ца соцаш, йийлхай йиІиг.

– Ай, ва йиІиг, – аьннад наьна-дас, – хІанзза мара букъ дІакъайла мича баьннаб цун. Саца, ма елха.

– Хьона ма дика бІаргагу цун букъ, сона-м мича гу из, – яьхад елхача йиІига.

*Муцолгнавкъан ИсмаІал,
Сурхо тІарча ООШ дешархо*

23-ГІА ФЕВРАЛЬ – ВАЙ КЪАМ

Хъамсара бераш! ХІанз шо мо зІамига йолаш, вай йоазонхо, «СелаІада» автор йола Оздой ПаьтІамат, массабола вайнах санна мехках яьккха, Казахстане яьхай 13 шера. Цига яьгІай из деша а. Цу хана шийца нийсденна цхьа хІама дувцаш, цо яздаь да укх лохера дувцар. Цул совгІа, стихаш а я, ше морг цу хана зІамига хинна йиІиг мехках яккхарах язъяь.

Оздой ПаьтІамат

ТКЪАЬ КХОЙТТА ПИРОЖОК

Цхьан дийнахьа дас Целинограде йигар со, ишколе йодаш тІаювха хІама эца. ЧІоагІа гІадйодар со, се кхычахьа дІа-юха югаш хилча, барзкъа эца югаш хилча-м хІаьта а. Къаьст-та хоза хетар сона, поездаца йодаш хилча.

Целинограде тикашка гІолла чакхдаьнна, дийхк мо морача зипах яь кочи, штаплекс дав кІайи, Іаьржеи ши тІолги, ши туфлии ийцар оаха. ЦІадаха аьнна, тхо вокзале хьадаьхкача, поезд хІанзза дІаяхай, аьлар тхога. Цхьаькха ярга дикка хьежа дезаш дар. Хьая езача поезда билеташ а ийца, Іохайшар тхо.

«Хьайна езе, дІа а яхе, пирожокаш эца», – аьнна, кисара хьалдаьккха сом хьакховдадир сога дас. Из хьа а ийца, яхар со пирожокаш эца. АргІа латтар ларека хьалхашка, йІайхха хьаенача пирожокашта этта. Со а дІаэттар, сай аргІа хьа а лаяца.

Хьалхашка доккха кІай тІолг уллаш; пхьарсий голингаш йолча кхаччалца хьатІадехка кІай пхьошаш доакхаш; мосаш дІакъайлайоахаш эцца тІатилла кІай йовлакх долаш; цІена, хоза кхалсаг яр пирожокаш йохкаш лаяттар.

Сай аргІа хьатІаеча, сом дІакховдадир аз, цох йоагІараш хьая сона, аьнна. Каьхатах баь пакет бизза хьаелар сона пирожокаш. Сона хацар, сомах уж ишттал дукха йоагІий. Царех кхо кепиг мара доаккхаш хиннадацар. Ткъаь кхойтта пирожок йоагІар цу сомах. Цкъа айса сомах йоагІараш хьая сона аларах, иззал дукха езац сона, аьнна, уж юхаяла карагІаланзар сона.

«Сомах ийца йоагІа-м хургьяц», – аьлар дас, цецваьнна, каьхата хьоарчам бизза пирожокаш яхьаш со юхаеча.

Айса даьчох эхь хеташ, корта чу а белла дІаэттар со.

«Дика болх беций аз хьона кхо сом ца денна!» – вела-велар из.

ЗІАМИГА МАДИНА

Іуйран сецца «вотеш» баъхка,
Набарах яъккхар цар Мадина:
«Пхийтта минот я шоана, яла чехка,
Яла хІама тІайийха».

Цар дувцачох кхеттал яцар,
Диъ шу мара цун даъннадацар.
Ший хозача мехках яъккха,
Ше СибрегІа югий хацар.

ХІама тІайийха-ювханза, сихъяъ,
Араяъккхар цар Мадина.
Йодар йиІиг лайла гІолла,
Батилг тІаъда йолаш йийлха.

Борзик дар цунна тІехъаудаш,
Хала хеташ из дІаюгаш.
БІаргех ша санна хиш Іолегаш,
Делхар Борзик цох къахеташ.

Вагон тІа яъккха «теркаеш»,
Шелалла, моцалла елхаеш,
Йигар цар Мадина гаънна,
«Халкъа мостагІа» я ер, аънна.

ЗІамига цІенолгаш дар дагІаш,
Гобаъккха лай гувнаш дар.
«Халкъа мостагІа» енай, яхаш,
Кхераденна бераш дар.

Царна-м хайра, цхъа юкъъ яълча,
МоастагІа из араяъккхар волга.
Мекхаш долаш, аьшках ваьча
«Воте» тийшаболх из болга.

Дагаухар йиІига,
Ше лийнна из дІайха цІа,
Борзик, шийна тІехъадийлха,
Сихъенна, ше маъчи лийха.

КІАЙ БАСАР

ЗІамига пхьагилг лел кхувсалуш, «кІай мозий» лувцаш. Цунна эггара хьалха гу сигалара лега лайчоалпингаш, укх шера мара яьяц из. Едда чу а яха, ший нанега йоах цо:

– Ва нани, ара дукха кІай мозий да! Мичахьара даьхкад уж?

Ел къаьна пхьагал:

– Мозий дац уж, – йоах цо, – лайчоалпаш я уж. Іа эттад вай хьунагІа. Хье біаргаяйнаий хьона? Йоллел, тоатолга чу хьажал.

Едда яха, тоатолга чу хьежар пхьагилг. Цец а яьнна, юхаера из.

– Нани, тоатолгах кизга хьахиннад!

– Кизга дац из, ша ба – Іано гІорадаь хий, – йоах цо. – Фу дайра хьона тІаккха цу «кизга» чу?

– Цхьа кІай кетар тІаювхаш пхьагилг яр цига.

– Хье йовзанзарий хьона?

– Со-м тайша ма йий!

– ІотІахьажал хьай тІодашта.

ІотІахьежар пхьагилг ший тІодашта, китилга. Цецъяьлар из: кІай дар цун тІодилгаш, кІай яр китилг.

– Нани, кІай ма йий со-м!

– Іа эттад вайна! Іано ший басар ду массайолча хІамашта. Цунна дукхагІа дезар кІай басар да. Кхоана Іуйранна гургда хьона – еррига вай хьу кІай хургья!

Іуйранна пхьагилг шоай кьорга чура ловза араьылча, хьу боккьонца я а яр кІай. Іано дикка къахьийга, массайолча хІамашта кІай басар даьдар: лаьтта, гаьнашта, кІотаргашта. Кхыметтел сигале а яр кІай!

АЬЛА ПАРКХ

Мел вахача
Футтарву со
Бераша, оал сох
Аьла паркх.

Бакъдар дувца
Воалл со шоана –
Из цIи сох цар
ХIана йоаккх.

Тхоай дадеца
АргIе ваха,
Йол хьагулъеш
Воаллар со.

Дукха болх баь
КIаьд а венна,
Цхьан паркха тIа
Тхьайсар со.

Цу хана денз
Со футтарвеш,
Оал сох бераша
Аьла паркх.

Бац со, оал аз,
Аьла паркх.
Ахьми ва со,
Ва со кIаьнк.

Шуца ва со,
Деша вагIаш.
Футтар ца веш,
Витал со.

Бакъдар дийцар
Шуга аз.
Цудухьа оал сох
Аьла паркх.

ШИ ТЕШ

Жугтий халкѳа фaьлг

Саул-паччахѳа хана Ашкелон цѳи йолча шахъаре яхаш яр, мар венна йиса, цхѳа кхалсаг. Іалаъмате дукха рузкѳа дита хиннад цунна мара: дуккха дотои дошой эппазаш, дотои дошой бѳарчча галаш. Цхѳанне из рузкѳа шийгара лочкѳадар кхераш, мича дѳадулларгда хацар кхалсага. Юххера, из шедар топара кхабилгашка чу а дилла, тѳагѳолла модз чудетта, кѳибиска чу дѳаоттаяѳь цо кхабилгаш.

Цкѳа, цхѳан гаънарча мехка яха езаш, гѳулакх нийсденнад цун. Кхабилгаш, ше цѳаялцца лорае аънна, лоалахо волча дѳачуйихѳай цо. Цу кхабилгашка фуд дѳааъннадац кхалсага, цар чу чухѳежаш воалларг мичав из аънна хеташ.

Цхѳабакѳда цунна хетар хиннадац. Дукха ха ялалехѳ, лоалахочо доккха той оттадаѳд. Цига истолаш тѳа ѳооттаде модз теадац. Кхалсага кхабилгашкара модз хѳаэца вахав лоалахо. Тѳера

модз хѳаийцача, кѳалхара дошув гучадаъннад. Кхыча кхабилгашка хѳежача, бѳаргадайнад укхунна, дошох-дотох хѳалѳизза уж йолга. Кхы дукха уѳла а ца еш, из шийна кораяѳ ганз, цхѳаннена дѳа ца хайташ, кхыча моттиге дѳалочкѳаяѳь лоалахочо.

Дѳа цхѳа ха яълча, Ашкелоне цѳакхаънай кхалсаг. Лоалахочунгара ший кхабилгаш чу а йихѳа, ѳочухѳажача... Аѳъ! Кхабилгаш яѳсса хиннай. Йийлхай кхалсаг. Саул-паччахѳ волча а яха, дѳадийцад цо лоалахочо шийна даѳр. Цу мехка ѳаъдалах, мар воацаш йисача кхалсага халахетар де йиш хиннаяц.

– Тешаш бий хѳа? – хаѳттад паччахѳа. – Цхѳанна а сага бѳаргадайнадий ѳа кхабилгашка дошув-дотуви модзи чу-дуллаш?

– Хѳанна гургдар из? – яхаш, йийлхай кхалсаг. – Кѳайлагѳа ма дѳиллада-рий аз из.

– Хла, хлаџта, тешаш беџе, са хьона де гла даџ, – аьннаџ паччахьа.

Елхаш, паччахь волчара ара а яьнна, новкьа глалла йодаш хиннай кхалсаг. Наькьа йисте бераш хиннад ловзаш доахкаш. Царех цаг, кера мосаши дошо беса бларгаши долаш вар, хьатлаведдав кхалсага.

– Фу даьд хьона, хлана елх хьо? – хаьттаџ цо.

Дладийцаџ кхалсага лоалахочо шийна даь кьоал а, паччахьа яь кхел а. Иштта, тешаш цахилар бахьане, ший мел хиннача беркатах а яьнна, йисай кхалсаг.

– Ма елха, дукха яха хьо. Цаг де хьожаргда вай, – аьннаџ клаьнка. – Сихха паччахь волча а яхе, со кхелахо хилийта аьле, дехар де цунга. Бакьдар фуд ховргда вайна тлаккха.

Сихьенна, Саул-паччахь волча а яха, шийга клаьнка де аьннаџ даьд кхалсага.

– Укхаза хьа а вайя, кхел хьае, ала цунга, – раьза хиннав паччахь. Клаьнк хьавеча, велавеннав паччахь.

– Ай, сел зламига воллашехь, кхел е воалл хьо?

– Кхел ер со ваџ, Даьла ва, – аьннаџ клаьнка, шек воаџаш, – аз-м сайна мого мара дергдаџ. Га пурам лойя, аз кхел ергья акхарна. Бакьдар-м ше гучаџаргда.

– Хьае хлаџта хьай кхел, – раьза хиннав паччахь.

Лоалахо хьавоалавайтав клаьнка, кхалсагага ший кхабилгаш хьаяйтай. Кхабилгаш хьаеча, лоалахочунга хаьттаџ клаьнка:

– Ераш ярий хьога укх кхалсага йита кхабилгаш?

– Яр, – жоџ деннад лоалахочо.

Тлаккха клаьнк, цхьаџца хьаџџаш, кхабилгаш йохае эттав, кагий гаргаш йоахаш. Саг кхеташ хиннаваџ, из фу де воалл. Цаьхха, цхьан гарга гла ши дошо эппаз кьаьгаџ. Кхабилга пхонах лоталета доахкаш хиннад уж, цудухьа кьуна бларга ца гуш дисаџ.

– Ер ва шоана ши теш, – длахьекхаџ клаьнка эппаџаш. – Хлаџта кьу ер ва шоана! – лоалахочоа тлахьекхаџ цо плелг.

Бакьдар гучаџаьннилга кхетаџаџа кьуно ше лочкьа мел даьр юхаџеннад кхалсага.

Кастлушха дерригача жугатий кьаманна длахезаџ, клаьнка бакьдар гучаџаккхар. Массане а клаьнк хеставаьв, хьаькьал долаш ва, Далла везаш ва, яхаш. Цу клаьнка цгг Давид хиннай, хазама яьлча, цох Жугтий мехка паччахь хиннав.

Таржам даьд Келигнаькьан Р.

ДАЙНА КІАЗИЛГ

Мусаи Рашиди, цхьоалагча классе багача хана денз, ши доттагла вар. Цхьана ишколе длаболхар, ишколера чубоаглаш а цхьана боаглар. Вешта, дешаш боацача хана а, даиман цхьана хулар уж-м. Ишт-та барттайна хьабаьхкар уж ворхлагча классе кхаччалца.

Бакъда цхьан блаьсти, дагадоацаш, цатоам эттар клаьнкашта юкье.

Цкъа школера чубоаглаш цхьа хоза жлале клазилг бларгадайра клаьнкашта. Наьха беша лелар из. Безам тлабодаш, хоза клазилг дар из, лай тла дилла лоа мо клай а долаш, дийхк мо мора ши лер-ги ши коги болаш. Клаьнкашта чоагла де-заделар клазилг. Дешара чубоагача хана, болхар уж, из ше лийннача моттиге наьха беша долаш дий хьажа. Ши-кхо ди даьккхар бераша из зувш. Цун да воалий хьежар бераш. Цу коа цхьа йоккха саг мара яхацар. Цо аьлар клаьнкашка, из клазилг ше хьачудена лелаш да, аьнна. Цунгара пурам а дийха, шоаш-та дладихьар цар клазилг. Рашидар беша цлалг а даь, хоза моттиг йир цар цунна чупе.

Іалаьмате хоза деладеннадар Іалам. Гаргакхоа-чаш латтар ахкан ха, берашта эггара дукха езаш йола каникулаш хула ха. Дог глздаьнна, жлалигаца чоагла сакъердалуш, бар клаьнкаш. Эргабоаккхаш, кхача кхухьар цар цунна. Ше хьалха хинначул а хозагла хулаш доаглар из.

Цхьан Іуйран деша болхаш, клазилгага хьажа ераш бахача, из доацаш дар Рашидар беша. Из лехаш лела мукъа боацаш, деша бахар клаьнкаш. Чубоаглаш, шоаш ма боаггла сиха баьхкар уж, шоай зламига доттагла клал хилар догдоахаш. Бакъда жлалиг хинна моттиг а яцар. Клаьнкашта новкъа хиннадар клазилг дайна. Шоайла де-габуам бе баьлар уж. Юкье цабезам эттар царна.

Муса иштта бухь чубаха хлана
лел хацар цун нанна Марема.
Бахъан хайначул тлехъагла, ший-
на могача тайпара из теве хье-
жар из.

Хлаьта Рашид а вар маълхара.
Из дика зийнадар цун даь-нанас
Аьсета. Бакъда шийна лаьткъар
фуд хъаалацар цо.

Цхъан дийнахъа, вилий клаьнка
юхе Io а хайна, деррига хъадув-
цийтар цо.

Цунга дикка ла а дийгла, йок-
кхача сага аьлар: «Зламига волча
хана денз, юкье цатоам ца хулаш,
хъавенав шо шиъ. Мусайна эглаз
а ца ухаш, жлалиг хъалаха хъажа
веза хьо».

Денош длаухар, шийна ховча а
ше кхаьчача а, клазилг лохаш вар
Рашид. Цхъа-ши кIира даьлар.
Догдиллар цо, клазилг кора ма
дергдий яхача дешах. Бакъда цу
ханна корадир из.

Цхъан дийнахъа, гаргарча
наьхацига ваха волаш, цар цIен
тлехъашка дайра цунна шоай
дайна клазилг. Мишта кхаьчад
из шунцига хъяттача, ше тха
коа хъачуденад из, аьлар Ра-
шидага.

Ший жлалиг ийца, Мусайна
наIарга вахар Рашид. Деррига
долча беса дIадийцар клаьнка
ший доттагIчунга. Клаьнкаш шо-
айла тайна гIаддахача санна,
шиннега а хъесталуш дар зламига
жIале клазилг.

МОТТ БЕЦЕ, КЪАМ А ДАЦ

Горчханнакъан Бадрудин

ТЕКЪА, ТЕКЪАМ

Вай дукхагIдола фаьлгаш укх дешашца дIадолалу: «МоцагIа-моцагIа вахаш-текъаш хиннав...» ЗIамига волча хана, сона моттар, из текхаш хиннав яхилга да, аьнна. Массадолча берашта а мотт из иштта. Кхыметтел цхъа байт а яр берий, со зIамига волаш, цу дешах вIашагIелла: «Вахаш-текхаш воккха саг хиннав, сов дукха тийкха кхоачавеннав».

Бакъда текъа яха дош, текха яхачун Iояздеш а хъахозаш а дикка тара дале а, цар маIан вIалла а дац шоайла тара. Текъа яхилга, тхьоврача ханара ширача гIалгIай динцара дош да. Даьлага кхайка, цунгара шийна дезар деха яхилга да из. Бусалба ди хъатIаийцачул тIехъагIа, текъамаш сайцад вай мехка. Из дIадаьннад, цудухъа из дош а дицдаьд. Бакъда из дисад вай фольклораца: къаьнарча динца деш хиннача дуIашка а фаьлгашка а. Цудухъа вахаш-текъаш хиннав яхилга, вахаш а ший Даьлага дуIаш деш а хиннав яхилга да. ХIаьта текъам а цу хана Даьлага деш хинна дехар да, из текъам цIайсага беш хиннаб, цхъацца цу ханара цIай дезде нах гулбеннача моттиге, гулбенначар тIехъа а оалаш.

Кицаш

*Дика воI – гIала,
во воI – бала.*

*Хала-м дIайха
худар дуаш а да.*

ГІАЛГІАЙ СИЙДОЛА НАХ

Мерешкнаькъан Султан

ОЗДОЙ САЪЛМАРЗИЙ МАХЪМАД

Вай мехка цѣихеза бовзаш хиннача, бусалба дешар дийшача Іалам-нахах вар Оздой Саълмарзий Махъмад. Из ваьвар 1910 шера Цхарал тІа яхача вай поамарча юрта, Саълмарзийи Захеи дезале.

Цун вежарий Йоакъап, Хъамид, Ахъмад, Аюп, Ибрахїм яхаш хиннаб. Царна юкъе дин Іилма дезаш а цунах дика кхета ловш а вола из, Онгуш-тарча хъужаре деша вода. Цига хъехаш хиннача БІарахой Іусман-молла лоархІаш а цаговш ламаза хъалхавоахаш а, вар из, оалар боккхагІар. Цул совгІа, муталаламашта, жайнаш тІара а махъалаш тІара а чоалхане Іилман оагІонаш яшха, дІахъеха отта, оалаш хиннад цунга Іусман-молла. ХІаьта цунна из дика карагІдоалаш а хиннад.

Советий Іаьдало Іаяха могадеш дацар, моллагІа а къовсам тІа этта дош гІалгІай Іадаташца е бусалба динца дашхар. Цунна хетачох, советски суд яр цу хъакъехъа нийсхон соцамаш тІаэцаш. Цхъабакъда суде а дихъа, къовсам тІа даьнна гІулакх нахалдаккха безам боаца нах нийслора цу хана. Дийшача нахага гІолла къоастадора из тІаккха. ХІаьта Саълмарзий Махъмада аьннар нийсхо йолаш а, шоашта мегаш а, корадоегІар къовсам тІа баьннарашта. Цо даим а, гаргалон тІехъа е саг вовзаш-везаш хилара тІехъа озабезамаш а ца деш, Іилманца доагІача тайпара тоам бора наха юкъе. Нагахъа санна дош хатта венар шийна малав цаховш хилча, е шеко йолаш хилча, цо оалар йоах: «Аз фу оал хъажа венав хъо сога хаттар дахъаш, е аз дІааьннар мегаш а хинна, кхоачашдергдолаш венав хъо?»

Нагахъа санна дош хатта веначо, Іа тІаийца соцам сона мегаш хургбар аьлча, нийсагІдар дІа а аьле, кхоачашделахъ аьле, из саг дІавохийташ хиннав Саълмарзий Махъмада.

Цунгара доккха Іилман беркат хъадаьннад дуккхача наха. Цо бусалба Іилма хыйхад Налгнаькъан Ахъмада, Гелисханаькъан Махъмада, Йовлой Сулумбика, Албошнаькъан Мухъмада, Эсамарзнаькъан Мухъмада, Осканаькъан Джабраїла, Іоахаргнаькъан Ибрахїма, Гаркхой Висита, ПхъугІенаькъан Мухъмадаи Хъамзатаи, ЦІолой Хизара, Мухлой Яхъьяйна, Султыгнаькъан Абабукара, Коазой Сулейма, Хъаьшанаькъан Іаддал-Мажита.

Саълмарзий Махъмада, хъехам беча хана, оалаш хиннад: «Кхо хІама да сага сий доадеш: наьха рузкъанга сатувсар, наьхацига боарамал тІехдаьккха дукха хІама даар, шийгарчул дукхагІа рузкъан таро йолчунга хъеставалар». Цудухъа из ше, дунен тарон сутарал йоацаш, хъаьнала рузкъа дезаш а лохаш а ваьхав. Иштта цу тайпара хъаьнала кхебаьб ший дезал а.

Цун ялх воли цхъа йоли хиннад, цун хиннача кхаь сесагах шинне даь. Уж ба Іийса, Іусман, ТІахІир, Мухъмад-Башир, Мухъмад-Басир, Рукъет. Царех кхоь: Іийса, ТІахІир, Мухъмад-Басир – дийна вац. Цар массане а дезалаш хъаьнала бахаш ба вай мехка.

Цун зІамагІвола воІ Мухъмад-Басир, ший даьл а тІехваьнна, доккха Іилма долаш вар. Цун цІерах да Наьсарера Доккха маьждиг.

ИНЕИ ЯНЕИ ДУВЦАРАШ

«ЮРТ ЯККХА ДОАХК...»

Геттара гІар айя, Іех хъазилгаш. Со-
мабоаккх пхъу. Из хеза къайг лув:

- Къар-къар-къар!
- Фу йоах цу къайго? – хет Яне.
- Юрт яккха доахк шо!? – йоах-кх.
- Хьона сенах хов из?

– Ишта а хов, – жоп лу Ине. – Тхога
а оал из-м ане, оаха дукха гІараш еш
хилча.

ХЪАЗИЛГИЙ ШОКЛЕКХАРТ

– Хъажал, хъажал, хъазилг
дагІа шок етташ, – йоах Яне.

– Мичахъа? Со а хъажий-
тал, – хъатІавоагІа Ини.

– ДІа дагІа-кх. Гой хьона?

– Гу. Сенца етт цо из?

– Шоклекхаргаца етт-кх.

– Мичай из? БІаргагуш-м
яц.

– Киса Іочуеллар мотт сона,
хьо арахъажалехъ, – корагара
юхавоал Яни.

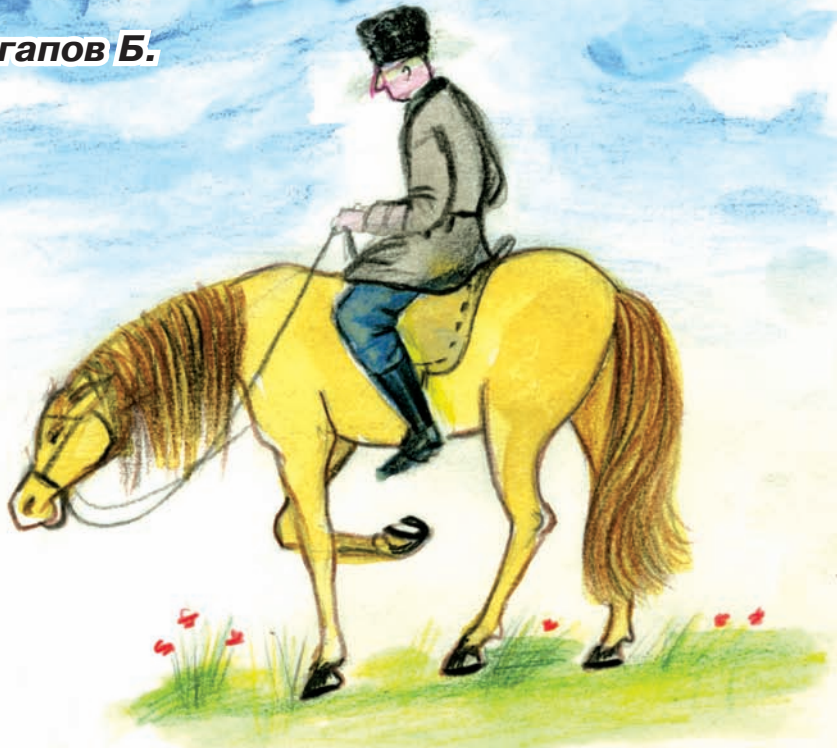

ДИЪ ЛА

Диъ ла техад аз сай дына.
Биъэ кога цхъацца – диъ.
«Ціакъи-цікъи» хіара денна
Яхаш, лелаш да тхо шиъ.

Хьалхара ког Іоловз цо – «ціакъи»,
Тіехъашкарчо жоп лу – «цікъъ».
Иштта лелаш да тхо шаккхе,
Мехка діадайзад тхо шиъ.

– «Ціакъи-цікъи...» малав воаглар?
– Лакхе ваглар ва вай Тіох.
– Из тіаваглар я цун Іайглар, –
Хіанз тхоах юрто, мехко йоах.

ФУ ХОВЛИ, ФУ ДОВЗАЛИ?

Сома чІегІ – гІадам
Латт лакха кхай тІа.
ГІадам тІа – майда,
Майдан тІа – адам.

(гІагІагІа)

Лоам тІа баъле,
лоам буъ;
Кхий чу баъле,
Тух дуъ.

(уІагІагІа)

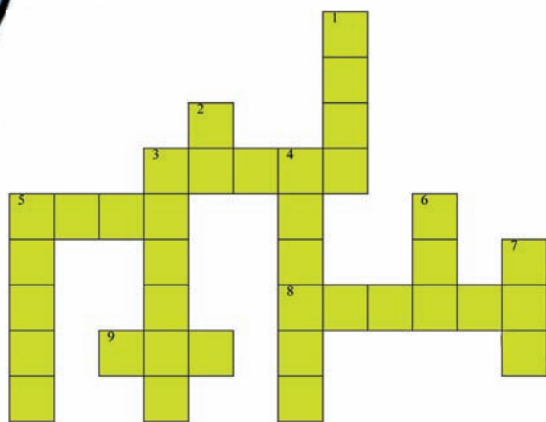
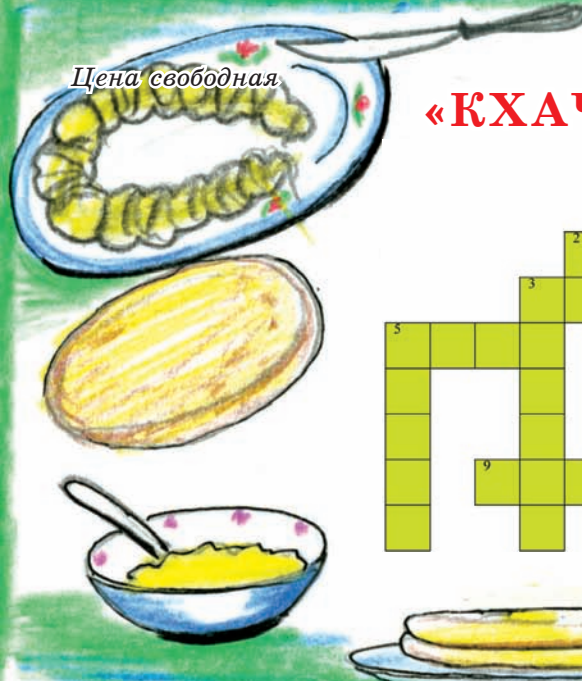
Кроссворда дашхаргаш:

ПхорагІа: 3.Худар. 5. Чухъи. 8. Сискал. 9. Шар.

УрагІа: 1. Біар . 2 Цу. 3. Хингал. 4. Амасти. 5. Чоалпа. 6. Лок. 7. Олг.

Цена свободная

«КХАЧА» ЯХА КРОССВОРД

Пхорагла: 3. Эхъа́ча ялатах кийчду даар. 5. Нах-ча яьккх́а морз. 8. Жуврах яь маькх. 9. Налха баьккх-ча, юхедус из.

Урагла: 1. Чурех беш бола марш. 2. Кхерза хьажќлаш эхье бу из. 3. Хьоара бедах ду из, ябакх чуелле. 4. Эхъа́ча мук-хах даь миста худар. 5. Хьажќла фийг ботташ ийк-кхача, хьахул из. 6. Маш-даьтта доаккхаш, юхедиса-чох оал из. 7. Хьоарах даь сома ч́аьпилг.

Кроссворда дашхаргаш 15-ча оаглон т́ла да.

Оттаяь́ Келигнаь́къян Р.

ДОШЛОРГ

- Аба (я) – халат
- Ани (я) – бабушка
- Азар (да) – межевой камень
- Пи́ринг (я) – боярышник
- Жорќья (да) – речка в селе
- Инарки
- Кока́ (я) – те́рн
- Ки́биск (я) – чулан (устар.)
- Мистаярг (я) – щавель
- Муш (я) – карагач
- Паркх (ба) – кучка сена, охалпа
- Поп (я) – чинара
- Теќям (ба) – молитва в языче-стве
- Турс (я) – теплое дерево, тирс
- Эппаз (да) – 1. 20 копеек.
- 2. Монета
- Эсти (да, да) – кизил

«СЕЛААД» (РАДУГА) № 2
Детский журнал
Учредитель — Правительство Республики Ингушетия
Издается с сентября 1986 года на ингушском языке.
Зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Ингушетия.
Регистрационный номер ПИ № ТУ06-00029 от 19.09.2019 г.
Главный редактор **Б. Х. Горчханов**.
Зам. главного редактора **Р. С. Келигова**.
Старший редактор **С. А. Мерешков**.
Худ. редактор **А. Х. Даурбекова**.
Корректор **С. Я. Арчаков**.
Рисунки художника **А. С. Гудантовой**.
Сдано в набор 25.01.21 г.
Подписано к печати 29.01.21 г.
Дата выхода в свет 30.01.21 г.
Формат 60х84/8.
Бумага офсетная.
Печать офсетная. Усл. п. л. 2.
Уч.-изд. л. 2,2.
Тираж 2150. Заказ 210046.
Адрес редакции и издателя: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, пр. И. Базоркина, 3а.
Электронный адрес: selaad.ri@mail.ru
Телефоны: гл. редактор — 22-70-97; отделы и бухгалтерия — 22-70-96.
Отпечатано в АО «Изд-во «КЗ», г. Минводы, ул. 50 лет Октября, 67.